

Samen maken we het verschil

Zodat iedereen kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen

Kadernota sociaal domein Helmond 2019 – 2022

Gemeente Helmond

Inhoudopgave

Voorwoord	4
1. Iedereen kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen	6
2. Bewegen naar laagdrempelige ondersteuning die doet wat nodig is	8
3. Waar staan we nu?	11
4. De ontwikkelopgaven voor 2019-2022	14
5. Werkwijze vervolg en financieel kader	28
Bijlage 1: Overige wettelijke vereisten	31
Bijlage 2: Factsheet Kadernota Sociaal Domein (samenvatting)	34
Bijlage 3: Overzicht indicatoren meedoen, rondkomen en vooruitkomen	36

Voorwoord

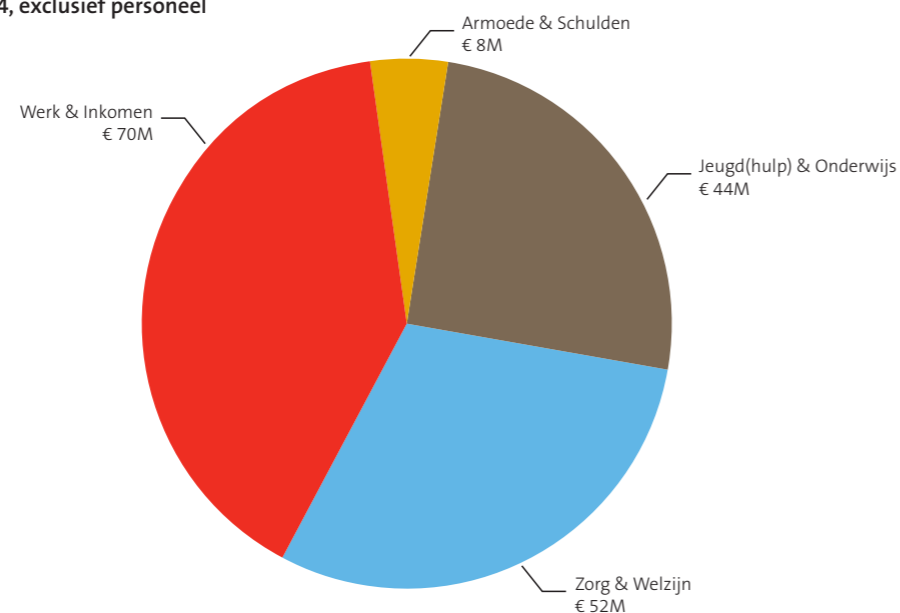
Helmond is een stad met een grote diversiteit aan mensen. Met een groot deel van onze inwoners gaat het goed, maar helaas geldt dit niet voor iedereen. Uit de Monitor Duurzame Gemeenten van Telos (2018) blijkt dat het sociaal-culturele kapitaal in Helmond zich positief ontwikkelt, maar achterblijft bij andere (vergelijkbare) gemeenten ¹. Dit beeld wordt bevestigd in de Monitor Sociale Veerkracht van de provincie Noord-Brabant (2018) ². Helmond kent relatief veel inwoners die niet of moeilijk kunnen meekomen. Zij hebben te maken met problemen op het gebied van werk, gezondheid, zorg, wonen, onderwijs en/of financiën. Bijna de helft van deze groep leeft rond het bestaansminimum.

Sinds de decentralisaties in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor vrijwel alle maatschappelijke ondersteuning aan hun inwoners. Het gaat onder andere om ondersteuning op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet ³. De gedachte achter de decentralisaties is dat gemeenten beter in staat zijn om de ondersteuning van hun inwoners dichtbij en in samenhang te organiseren. De taken binnen het sociaal domein zijn hiermee één van de belangrijkste opgaven van de gemeente geworden en omvatten de helft van de gemeentelijke begroting ⁴:

Begroting, Programma Sociaal Domein

Alle lasten programma's 2,3 en 4, exclusief personeel

€ 174.166.468

¹ Bij berekening van het sociaal-cultureel kapitaal wordt gekeken naar maatschappelijke, politieke en economische participatie, kunst en cultuur, gezondheid, veiligheid, woonomgeving en onderwijs.

² Helmond stond in 2018 op plaats 3 in de top 10 gemeenten met de meeste achterstanden in Noord-Brabant met een Multiple Deprivation Index (MDI) van 67,0. Bij deze index wordt gekeken naar achterstanden op zeven thema's: werk, inkomen, gezondheid, opleiding, huisvesting, veiligheid en woonomgeving. In 2016 stond Helmond nog op plek 1 (met een MDI score van 73,6).

³ Daarnaast zijn er verschillende andere wetten en regels van toepassing, zoals de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Leerplichtwet en de Wet publieke gezondheid.

⁴ Voor 2019 gaat het om circa € 175 miljoen voor het Sociaal Domein (programma 2, 3 en 4) op een totale gemeentelijke begroting van € 380 miljoen.

In de afgelopen jaren hebben maatschappelijke organisaties, professionals, vrijwilligers en de gemeente hard gewerkt aan een zorgvuldige invoering van de nieuwe taken om te zorgen dat iedere inwoner de hulp kan krijgen die nodig is. Met het programma Sociale Stad (2017-2020) wordt een impuls gegeven aan het versterken van de sociaaleconomische structuur van de stad. Daarnaast is er een begin gemaakt met een nieuwe manier van werken: meer nabij, preventief, in samenhang, op maat en eenvoudiger. Deze nieuwe werkwijze noemen we de transformatie. Bij de decentralisaties ging het immers niet alleen om een overdracht van taken, maar vooral om een andere manier van werken, die met minder middelen moest worden doorgevoerd.

Nu we langzamerhand een beeld krijgen van wat er goed gaat en wat beter kan is het zinvol om samen opnieuw richting en focus te bepalen. Dit is mede nodig omdat we zien dat een versnelling van de transformatie nodig is om te komen tot een duurzaam sociaal stelsel. De richting en keuzes die dit vraagt, zijn verwoord in de kadernota sociaal domein. Deze nota is bedoeld als houvast voor de komende jaren. We zien deze nota niet als blauwdruk maar als dynamisch document. De veranderingen gaan immers in verschillende tempo's. Met sommige taken, bijvoorbeeld op het terrein van de Wmo hadden we al ervaring, in tegenstelling tot de jeugdhulp. Ook willen we blijven anticiperen op veranderingen in de samenleving en open staan voor nieuwe inzichten, zoals digitalisering, zonder daarbij de algemene koers uit het oog te verliezen. Dit doen we graag met partijen in de stad, waarbij we samen leren en verbeteren. Want samen maken we het verschil, zodat iedereen in Helmond kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen.

Proces

Deze nota is tot stand gekomen in samenspraak met vele betrokkenen. Op 11 december 2018 spraken we over de ontwikkeling van het sociaal domein met belangrijke partners, zoals het onderwijs, huisartsen, woningcorporaties, politie, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en Senzer. Op 22 januari hebben gemeenteraadsleden en leden van de Adviesraad sociaal domein input gegeven. Daarnaast adviseerden de Adviesraad sociaal domein en het OOGO (op overeenstemming gericht overleg met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs) over de inhoud van deze nota.

Leeswijzer

De opbouw van de kadernota is als volgt:

- Hoofdstuk 1 en 2: beschrijven de missie, doelen en de basisstrategie die we afgelopen periode hebben gehanteerd in het sociaal domein.
- Hoofdstuk 3: maakt op hoofdlijnen de tussenbalans op. Waar staan we nu, vier jaar na de decentralisaties?
- Hoofdstuk 4: beschrijft de ontwikkelopgaven waarmee we komende periode een volgende stap in de goede richting zetten.
- Hoofdstuk 5: geeft weer hoe we hierbij samen met onze partners te werk willen gaan, het financiële kader en de wijze waarop we de voortgang blijven monitoren.

De inhoud van de kadernota is kort samengevat in een factsheet, die te vinden is in de bijlagen (bijlage 2).

Tot slot

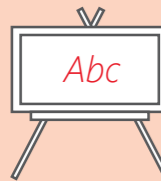
Deze kadernota heeft een overkoepelend perspectief en verbindt de verschillende wetten en regelingen in het sociaal domein met elkaar. Het is niet bedoeld als een uitputtend overzicht van alle activiteiten en taken die de gemeente in het sociaal domein uitvoert. Diverse wetten vragen een toelichting op specifieke taken. De taken die in deze kadernota niet specifiek aan bod komen, worden verder toegelicht in bijlage 1.

1. Iedereen kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen

Onze missie is dat iedereen in Helmond kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen. Dit vinden we belangrijk, omdat we ervan overtuigd zijn dat we pas écht ontwikkelen als stad als iedereen daarin kan meedoen en meegroeien. Onze missie hebben we met de vorige gemeenteraad nader geconcretiseerd in doelen per leefdomein:

LEEFDOMEINEN VAN HELMOND ⁵		
Meedoen 	Samenleven	In harmonie samenleven. Inwoners steunen elkaar en zetten zich actief in voor hun omgeving. Mensen voelen zich veilig in hun eigen buurt, wijk en stad.
	Werk	Iedereen die kan, is aan het werk of participeert, waar nodig met ondersteuning.
	Vrije tijd	Iedereen kan meedoen aan de samenleving en deelnemen aan activiteiten in de vrije tijd.
Rondkomen 	Inkomen	Inwoners hebben een inkomen waarmee zij kunnen voorzien in hun levensonderhoud.
	Financiën	Inwoners zijn financieel zelfredzaam en kunnen rondkomen met wat zij hebben.
Vooruitkomen 	Wonen	Inwoners hebben een passende plek om te wonen en wonen zoveel en zo lang mogelijk zelfstandig.
	Ontwikkelen	Jeugdigen ontwikkelen hun talenten maximaal en volgen onderwijs bij voorkeur op een school in de buurt. Inwoners hebben en houden zoveel mogelijk aansluiting bij de arbeidsmarkt.
	Veiligheid	Kinderen en jongeren groeien veilig en geborgen op.
	Gezondheid	Inwoners kiezen een gezonde leefstijl, zowel fysiek als mentaal.

Wanneer een inwoner niet zelf of met hulp van zijn netwerk en basisvoorzieningen kan meedoen, rondkomen of vooruitkomen, mag hij rekenen op passende ondersteuning die mogelijk maakt wat nodig is. Deze ondersteuning is nabij, tijdig, vraaggericht, integraal en op maat.

Deze uitgangspunten hebben we vertaald in de volgende beloftes aan onze inwoners. Hiermee maken we het verschil in de praktijk van alledag:

Daarbij is onze opdracht ook om ervoor te zorgen dat ons sociaal stelsel financieel in evenwicht is (binnen de financiële kaders van het sociaal domein wordt uitgevoerd). Op die manier garanderen we onze inwoners ook in de toekomst kwalitatief goede ondersteuning. Omdat de decentralisatie van taken gepaard ging met een oplopende korting, moet de gemeente met minder middelen een andere werkwijze doorvoeren (transformatie) en tegelijkertijd inwoners de ondersteuning blijven bieden die nodig is. De ervaringen leren dat de kosten van die nieuwe werkwijze voor de baten uit gaan. De gemeente heeft om die reden in het verleden een reserve Sociaal Domein aangelegd om tijdelijk tekorten op te vangen. De bedoeling is om binnen de financiële kaders van het Sociaal Domein blijven.

Samenvattend zijn de strategische doelen:

1. Ieder jaar zijn meer inwoners in staat om mee te doen, rond te komen en vooruit te komen;
2. Inwoners die via de lokale toegang ondersteuning krijgen zijn na afloop meer tevreden met de situatie op de leefdomeinen en/of meer zelfredzaam;
3. Inwoners kunnen ook in de toekomst op kwalitatief goede ondersteuning blijven rekenen. Helmond werkt toe naar een sociaal stelsel dat in 2023 binnen de financiële kaders van het sociaal domein blijft.

In hoofdstuk 5 komt de monitoring van en verantwoording over deze doelen aan bod.

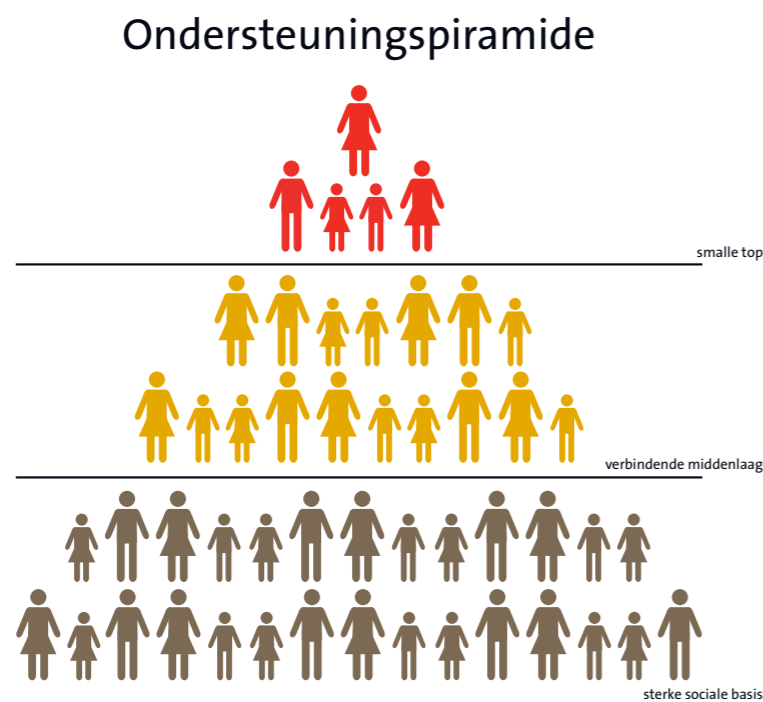
⁵ Deze leefdomeinen komen terug in de ondersteuningsplannen die met inwoners worden opgesteld als zij een ondersteuningsvraag hebben.

⁶ Zie bijlage 3 voor de huidige situatie.

2. Bewegen naar laagdrempelige ondersteuning die doet wat nodig is

Onze basisstrategie om deze strategische doelen te realiseren is gericht op een beweging naar zorg en ondersteuning die meer nabij, preventief (vroegtijdig), in samenhang en eenvoudiger is. Kortweg: naar laagdrempelige ondersteuning, die doet wat nodig is. Dit is eerder geduid als de transformatie. Vanuit het achterliggende idee dat deze andere manier van werken niet alleen leidt tot betere dienstverlening aan onze inwoners, maar ook tot een sociaal stelsel dat houdbaar is voor de toekomst. Als we deze beweging immers goed realiseren is er minder zware specialistische zorg en ondersteuning nodig. De rode pijl naar beneden in onderstaande piramide laat deze neerwaartse beweging van de top (van zware, specialistische ondersteuning) naar beneden zien:

Ook laat de piramide de drie belangrijkste 'knoppen' zien waarop we als gemeente invloed kunnen uitoefenen om deze beweging te krijgen. Deze knoppen lichten we hieronder toe:

1. Een sterke sociale basis

De sociale basis bestaat enerzijds uit wat bewoners met en voor elkaar doen. Dit varieert van burenhulp tot allerlei vrijwilligersinitiatieven zoals 'informele' hulp bij het invullen van formulieren, kleine klussen in en rondom het huis. Anderzijds bestaat de sociale basis uit vrij toegankelijke, algemene voorzieningen. Deze voorzieningen raken aan alle aspecten van het dagelijkse leven: ontmoeting, onderwijs, opvoeding, werk, gezondheid, wonen, sport en bewegen, cultuur en veiligheid. Belangrijke voorzieningen in de sociale basis zijn bijvoorbeeld jeugdgezondheidszorg, wijkaccommodaties, opbouwwerk, jongerenwerk, (sport)verenigingen, cursus- en trainingsaanbod en activiteiten als lotgenotencontact en maatjesprojecten.

Een sterke sociale basis werkt preventief. Zo'n basis zorgt ervoor dat inwoners zelf dichtbij huis een oplossing vinden voor hun vragen of problemen en een steuntje in de rug krijgen als dat nodig is. Ondersteuningsvragen kunnen snel worden gesignaleerd en opgelost. Ook helpt een sterke sociale basis professionals om inwoners goed te verbinden aan netwerken, activiteiten en algemene voorzieningen in de buurt. De gemeente stuurt onder andere met subsidies op de ontwikkeling van een sterke sociale basis in onze wijken en buurten. Daarnaast dragen de voorgenomen wijkpreventieplannen – gericht op een gezonde leefstijl – bij aan een sterke basis⁷.

2. Een sterke, integrale toegang tot maatwerk die meteen juist inschat wat nodig is

Als een inwoner individuele (professionele) ondersteuning nodig heeft is het belangrijk dat zijn vraag snel op de juiste plek wordt opgepakt. Dit vraagt een herkenbare, laagdrempelige toegang tot ondersteuning, waar met een brede blik een deskundige inschatting wordt gemaakt van wat nodig is om het huishouden verder te helpen; waar de medewerker naast de inwoner staat, het benodigde maatwerk arrangeert én de vinger aan de pols houdt. Om maatwerk te arrangeren maakt de toegang gebruik van wat de inwoner met zijn netwerk zelf kan, van voorzieningen in de sociale basis én van specialistische zorg en ondersteuning. Ook kunnen medewerkers van de toegang zelf direct in de thuissituatie ondersteuning bieden. Inwoners die (tijdelijk) niet goed in staat zijn om zelf de regie over het leven te voeren en hun belangen te behartigen, kunnen gebruik maken (onafhankelijke) cliëntondersteuners die optreden als hun vertegenwoordiger. Deze inwoners worden actief op de mogelijkheden van cliëntondersteuning gewezen.

In Helmond hebben op dit moment verschillende partijen een rol in de toegang:

Gebiedsteams onder aansturing van de gemeente: frontoffice Sociaal Domein (voorpost: 14 0492 #2), sociale teams voor Noord, Oost, West en Binnenstad en het stedelijk werkende GO-team voor inwoners met forse meervoudige problematiek en bijzondere doelgroepen (zoals dak- en thuislozen en ex-gedetineerden). Deze gebiedsteams noemen we ook wel de 'lokale toegang'.

Senzer: voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk en/of tijdelijk niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Professionals van Senzer werken rondom een individuele inwoner/huishouden samen met de gebiedsteams als er meer speelt dan alleen vragen op het gebied van werk of inkomen.

Wettelijke verwijzers: huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen voor de toegang tot jeugdhulp. Zij beperken zich veelal tot de toegangstaak in enge zin: het indiceren.

Ook komt de toegang nu reeds tot stand doordat medewerkers van de gebiedsteams (een gezins- en jongerencoach) aansluiten bij bestaande, logische structuren, zoals de Adviescommissie Toewijzing van het Samenwerkingsverband Helmond-Peelland VO. Op deze manier wordt voor een leerling zowel de inzet van jeugdhulp als onderwijsondersteuning in samenhang afgewogen.

⁷ Geheel in lijn met de visienota "Gezondheid: de beste investering in de toekomst"(2018).

3 Waar staan we nu?

Kerncijfers Sociaal Domein Helmond

Helmond heeft ongeveer 90.000 inwoners. Hiervan is 17% tussen de 0 en 14 jaar, 18% tussen de 15 en 29, 48% tussen de 30 en 64 en 17% ouder dan 65. Het merendeel van de huishoudens is alleenstaand (34%), daarna volgen gezinnen met kinderen (29%), gezinnen zonder kinderen (28%) en eenoudergezinnen (9%).

Eind 2018 zijn er in Helmond ongeveer 8.600 inwoners die gebruik maken van een Wmo-voorziening, 2.500 inwoners die gebruik maken van Jeugdhulp, 500 inwoners die formele schulddienstverlening krijgen, 3.100 bijstandsgerechtigden en 2.700 uitkeringsdossiers⁹. Een veelvoud van deze inwoners kan (daarnaast) rekenen op mantelzorgers, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen voor een steuntje in de rug.

Waar staan we vier jaar na de decentralisaties met de beweging naar een preventievere, meer samenhangende, nabijere, en eenvoudiger manier van werken? Zoals al benoemd in het voorwoord zijn we goed op weg in Helmond. We zien dat we onze achterstand op sociaaleconomisch terrein aan het inhalen zijn en dat het langzaam beter gaat met een groot deel van onze inwoners. Er zijn daarnaast veel mooie voorbeelden van het nieuwe werken (transformatie). Denk bijvoorbeeld aan:

- Een actief buurtnetwerk zoals in Mierlo-Hout waar inwoners informele hulp voor elkaar organiseren, bijvoorbeeld bij eenzaamheid of voor het bijhouden van de administratie;
- Inzet van bewegingsmelders die mantelzorgers in staat stellen om op afstand een extra oogje in het zeil te houden bij hun naasten die thuis blijven wonen;
- Het Stadsleerbedrijf, voor begeleid vrijwilligerswerk dat voor zowel de vrijwilliger, de buurt en/of inwoner met een ondersteuningsvraag betekenis heeft;
- Nei Skoen, een ontmoetingsplek in de wijk voor kwetsbare inwoners, waar iedereen (zonder indicatie) welkom is;
- Gezins- en Jongerencoaches in de toegang die (zonder indicatie) direct ambulante hulpverlening kunnen bieden in de thuissituatie;
- Een nieuw ondersteuningsplan in de toegang dat de inwoner centraal stelt en hem en betrokkenen (zoals mantelzorger, huisarts, zorgaanbieder) online mee laat kijken in het ondersteuningsproces;
- Pilot Veilig Thuis, waar korte lijnen tussen Veilig Thuis (top) en de toegang ervoor zorgen dat ingrijpende raadsonderzoeken kunnen worden voorkomen¹⁰.

⁹ Infographic sociaal domein jan t/m sept 2017 2018.

¹⁰ Veilig Thuis is de organisatie waar de meldingen binnen komen met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij doen voor de gemeente de eerste triage en waar nodig onderzoek. Afhankelijk van de triage en onderzoek verwijzen zij door naar de gemeente (gebiedsteams) of de raad voor de kindbescherming. Veilig Thuis is regionaal ingekocht.

De werkwijze van de toegang heeft een belangrijke rol in de beweging naar een nabijere, meer vraaggerichte, samenhangende en preventieve manier van werken. Hier vindt immers het eerste contact met de inwoner plaats, dient in één keer de juiste 'diagnose' te worden gesteld, en wordt geschakeld tussen de gespecialiseerde hulp en de sociale basis. Het is cruciaal dat medewerkers in de toegang voldoende tijd, professionaliteit en ruimte hebben om te doen wat nodig is. Zoals het onderbouwen van ondersteuningsplannen op het gebied van legitimiteit (werken volgens de bedoeling), het activeren van het netwerk rondom de inwoner, het afwegen van interventies (vanuit financieel én maatschappelijk rendement) en het toezien op de effectiviteit van de ingezette ondersteuning. De gemeente stuurt daarom op het inrichten van de toegang.

3. Gespecialiseerde hulp ("smalle top")

In de top van de ondersteuningspiramide vinden we de specialistische en/of langdurige zorg en ondersteuning. Het gaat om maatwerk- of individuele voorzieningen zoals specialistische jeugdhulp, dagbesteding, huishoudelijke ondersteuning, inkomensondersteuning, formele schuldhulpverlening en re-integratietrajecten. Ook de verplichte ondersteuning (zoals jeugdbescherming en jeugdreclassering⁸) valt onder de top. Het uitgangspunt is dat de hulp zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig wordt ingezet.

Wanneer de toegang samen met de inwoner vaststelt dat (voor het bereiken van de doelen) gespecialiseerde zorg en ondersteuning nodig is, dan is het belangrijk dat deze hulp aansluit op de behoeften van het huishouden en tot een duurzaam resultaat leidt. De gemeente kan sturen op de kwaliteit en transformatie van de gespecialiseerde ondersteuning via inkoop en contractmanagement.

⁸ De uitvoering van Jeugdbescherming en Jeugdreclassering vindt plaats door de zogenaamde gecertificeerde instellingen. De gemeente heeft hierover in regionaal verband afspraken gemaakt (regionale inkoop).

Bemoedigende signalen

We zien voorzichtig signalen dat deze nieuwe manier van werken vruchten begint af te werpen. Zo is bij zowel jeugdigen als volwassenen (Jeugdhulp en Wmo) sprake van een afname van zware ondersteuningsvormen met verblijf. Dit betekent dat we er vaker in slagen om jeugdigen en volwassenen thuis te laten wonen met zorg en ondersteuning in de thuissituatie. Voor huishoudelijke ondersteuning (Wmo), een taak die de gemeente al langer uitvoert, is duidelijk zichtbaar dat collectieve oplossingen in de sociale basis een goed alternatief kunnen zijn voor individuele voorzieningen. Hier zien we sinds de introductie van de zorg- en gemaksdiensten een duidelijke afname.

“Individuele (één op één) ondersteuningstrajecten kunnen nog meer dan nu in collectief of groepsverband worden aangeboden.

Aanbod in groepsverband heeft bovendien als voordeel dat de inwoner meteen (lotgenoten)contact opbouwt”.

Bijeenkomst met maatschappelijke partners, december 2018.

Maar nog grote financiële druk

Deze beweging naar laagdrempeligere vormen van ondersteuning zien we echter nog onvoldoende terug in de financiële cijfers. Tot 2018 was er voor het sociaal domein als totaal nog geen sprake van een tekort. Voor specifiek Jeugdhulp daarentegen schrijft de gemeente sinds 2016 rode cijfers. De inzet op vroegtijdige en laagdrempelige ondersteuning zorgt voor grote druk op professionals die in onze sociale teams werken. Net zoals extra inzet op samenhangende ondersteuning de werkdruk vergroot. Dit is bijvoorbeeld één van de redenen waardoor er nog onnodig wordt doorverwezen naar (zware) gespecialiseerde jeugdhulp in plaats van zelf ondersteuning te bieden. De financiën – en daarmee de duurzaamheid van het sociale stelsel – staan onder groter wordende druk. Met de reserve Sociaal Domein kunnen we nog een aantal jaar tekorten opvangen, maar het is nodig om op tijd financieel in evenwicht te zijn.

Samen de beweging versnellen

Het is daarom belangrijk de komende jaren de gewenste beweging (inhoudelijk én financieel) te versnellen en voortvarend volgende stappen in de goede richting te zetten. Dit vraagt allereerst een gerichte inzet op alle onderdelen van de basisstrategie: de top, basis én toegang. Zo zullen we onze sturing op de jeugdhulpaanbieders moeten versterken. Daarnaast zijn op enkele leefdomeneinen (zoals wonen, financiën, participatie, ontwikkeling) doorbraken nodig om de transformatie in de praktijk waar te maken.

Dit vraagt een inspanning van ons allemaal. De gemeente is weliswaar eindverantwoordelijk voor de zorg en ondersteuning aan onze inwoners, maar als het gaat om de beste invulling ervan willen we deze verantwoordelijkheid nadrukkelijker met anderen vorm en inhoud geven. Ook (keten)partners en zorgaanbieders voelen zich verantwoordelijk voor een duurzaam sociaal stelsel voor onze stad. Het volgende hoofdstuk beschrijft hoe we hierbij in een goede rolverdeling te werk willen gaan.

“We willen samen het verschil maken in de praktijk. Nu is het moment om door te pakken en stappen te zetten om daadwerkelijk te doen wat nodig is”.

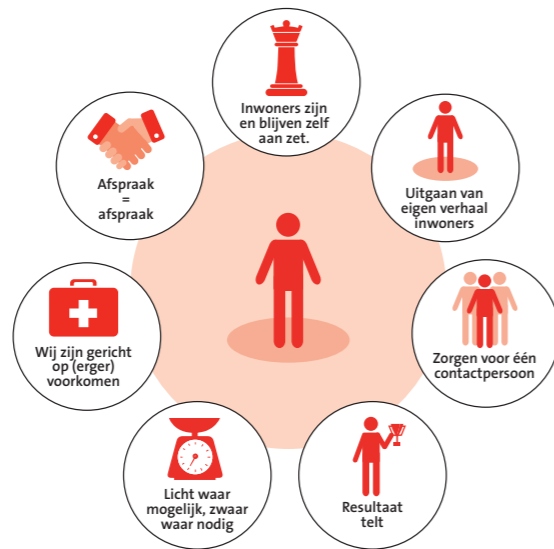
Bijeenkomst met maatschappelijke partners, december 2018.

4. De ontwikkelopgaven voor 2019-2022

UITGANGSPUNTEN

Anders denken en doen in de hele keten rondom inwoner ①

Hoofdpogaven basisstrategie

- Scherper met subsidies sociale basis ②
- Professionaliseren toegang ③
- Differentiëren bij inkoop specialistische zorg ④

Lessen trekken

Ondersteuningspiramide

Thematische ontwikkelopgaven

- Preventie en integrale aanpak armoede en schulden ⑤
- Aanpak inwoners met afstand tot participatie ⑥
- Woonruimte op maat voor kwetsbare inwoners ⑦
- Doorlopende leer- en ontwikkelrijn jeugd ⑧

In partnerschap met duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling

Dit hoofdstuk benoemt de ontwikkelopgaven die nu extra aandacht verdienen om de benodigde beweging te realiseren. Deze zijn niet allemaal van een zelfde orde en gewicht. We onderscheiden:

- Hoofdpogaven die zijn gericht op het aanscherpen van onze basisstrategie voor het sociaal domein (2, 3 en 4);
- Thematische opgaven op specifieke leefdomeinen. Op deze leefdomeinen zijn doorbraken nodig om de beweging naar meer samenhangend, preventief en nabij waar te maken (5,6,7,8) en;
- Eén overkoepelende opgave die het hele sociale domein omvat en dwars door alle opgaven heen gaat: het perspectief van de inwoner centraal stellen (1);

Tot slot komt ook de digitalisering in de zorg aan bod, die kan bijdragen aan de gewenste transformatie van het sociaal domein. We beschrijven bij elke ontwikkelopgave telkens onze ambitie, geven een analyse van de huidige situatie en gaan in op de volgende stappen die nodig zijn. Soms staan we nog aan het begin van deze stap, soms zijn we al een eind op weg. We beginnen met de overkoepelende opgave.

1. Anders denken en doen in de hele keten rondom de inwoner

Ambitie

Het perspectief van de inwoner voorop stellen. Dit betekent de verschillende processen, samenwerkingen, systemen en zorg en ondersteuning echt in dienst daarvan organiseren, zodat de inwoner het vertrouwen heeft dat gebeurt wat nodig is. Niet alleen binnen de gemeente, maar ook in de hele keten, dwars door de piramide, op alle leefdomeinen en alle werkniveaus.

Analyse

We zien dat (historisch gegroeide) grenzen tussen (zorg)stelsels, budgetten en organisaties de meest effectieve hulp aan inwoners af en toe nog steeds in de weg zitten¹¹. Een voorbeeld dat werd gegeven tijdens de bijeenkomst op 11 december was die van een inwoner met verward gedrag, die al door verschillende organisaties was begeleid (soms tegelijk) en uiteindelijk alleen nog bij de politie terecht kon, doordat de hulp in alle gevallen 'was afgesloten'.

Tegelijkertijd is er bij de verschillende partijen nadrukkelijk de wil om het perspectief van de inwoner centraal te stellen en minder in vakjes te denken. Er heerst het besef dat we alleen gezamenlijk in staat zijn om de patronen te doorbreken die dit in de weg staan. Het moment is daar om het niet bij mooie woorden te laten en met elkaar te leren en verbeteren.

¹¹ Denk hierbij niet alleen aan de zorgstelsels waarvoor de gemeente verantwoordelijk is (zoals jeugdhulp, Wmo en participatie), maar ook aan de Zorgverzekeringswet, Wet Langdurige Zorg en Passend Onderwijs waarmee inwoners te maken kunnen krijgen.

“Weten hoe we het willen, is nog geen doen. Het vraagt het doorbreken van patronen die ingesleten zijn. Iedereen kijkt met de beste bedoelingen, vanuit het eigen perspectief naar de situatie van inwoners.

Écht samenwerken vraagt dat we deze perspectieven bundelen en overbruggen”.

Bijeenkomst met maatschappelijke partners, december 2018.

Volgende stappen

De komende periode krijgt ‘anders denken en doen’ op twee manieren een impuls:

- Adopteren pilot ‘Van Eiges’. Een grote groep partners, inclusief de gemeente, is bezig met het voorbereiden van een pilot waarin we op kleine schaal (bijvoorbeeld een buurt of straat) het samen écht anders gaan doen. Anders samenwerken rondom kwetsbare individuele inwoners én op wijkniveau. Doen wat nodig is, ontschotten van budgetten, verminderen van bureaucratie, waarbij we gebruik maken van de huidige sociale infrastructuur.
- Samen leren van de praktijk. We nemen met al onze (keten)partners minimaal acht casussen onder de loep die exemplarisch zijn voor het sociaal domein. We maken daarbij gebruik van landelijke, wetenschappelijke expertise. Expertise op het terrein van het optimaliseren van samenwerking rondom inwoners met meervoudige, complexe problematieken.

Betrokken partners: o.a. Wocom, Volksbelang, Compaen, Woonpartners, GGZ Oost-Brabant, LEV groep, Novadic Kentron, SMO, Bijzonder Jeugdwerk, Politie, Scholen, Zorgboog, GGD, Senzer, Bergopwaarts, Jibb+, JGZ, Savant, Samenwerkingsverbanden Helmond-Peelland, huisartsen, Veilig Thuis, vrijwilligersinitiatieven.

2. Scherper met subsidies sociale basis

Ambitie

Er is een sterke sociale basis in onze wijken en buurten waarin men omziet naar elkaar, inwoners terecht kunnen voor vragen en partijen elkaar weten te vinden. Zo worden vragen en problemen vroegtijdig opgelost zodat inwoners kunnen meedoen, rondkomen en vooruitkomen. Door het verstrekken van subsidies met heldere afspraken over bijdrage, resultaten en voorwaarden, sturen we op het realiseren van deze ambitie.

Analyse

Er zijn drie redenen om als gemeente te investeren in (voorzieningen in) de sociale basis. Allereerst omdat dit in zichzelf waardevol is, ten tweede omdat het preventief werkt op het ontstaan van zorgvragen en ten derde omdat het een algemeen, inclusief alternatief kan bieden voor individuele voorzieningen. De crux bij het versterken van de sociale basis is om aan te sluiten bij wat er al op wijkniveau gebeurt en aan voorzieningen aanwezig is.

Een goed voorbeeld, waar aangesloten is op wat al aanwezig is, zijn de eetpunten die nu in de wijkhuizen of zorgcentra ontstaan. In sommige buurten zijn deze eetpunten op eigen kracht vanuit een buurtnetwerk ontstaan, in andere wijken met hulp van (gesubsidieerde) beroepskrachten. Ook op het terrein van dagbesteding zijn er meer mogelijkheden voor inclusieve alternatieven dichtbij huis, zoals de Reikende Hand. Hier ondernemen vrijwilligers activiteiten met dementerenden ouderen, daarbij ondersteund door een professional uit de zorg. Bij deze voorbeelden sluiten beroepskrachten aan bij vrijwilligers, zonder het over te nemen.

De gemeente versterkt de sociale basis vooral met subsidies aan instellingen, vrijwilligersorganisaties en maatschappelijk initiatief. De gemeente kan deze middelen echter gericht inzetten. Zo zijn veel subsidies (en grondslagen) in het kader van het subsidieprogramma historisch gegroeid en dateren nog van vóór de stelselverandering. De bijdrage aan preventie en een sterke sociale basis is hierbij onvoldoende duidelijk. De kernactiviteiten, prioriteiten en resultaten kunnen scherper worden geformuleerd.

Daarbij komt dat er afgelopen periode ook veel incidenteel is gesubsidieerd. Als kernactiviteiten en resultaten duidelijker geformuleerd zijn kunnen we beter beoordelen of een vraag om subsidie tot een kernactiviteit hoort of kan horen. We zien bovendien dat initiatieven die een impuls zouden moeten zijn, op termijn vaak een reguliere (vraag tot) subsidie worden.

Al met al zien we op dit moment in onze stad veel verschillende (particuliere en gesubsidieerde) initiatieven, projecten en activiteiten. Dit is een grote kracht, maar kan een zwakte worden als mensen elkaar of de voorzieningen niet weten te vinden of er dubbelingen en versnippering ontstaan.

Volgende stappen

We gaan:

- Samen met grote instellingen (gefaseerd) een traject in waarin we de kernactiviteiten en gewenste resultaten aanscherpen en bepalen wat we in het kader van de structurele subsidiëring van hen verwachten. Ruimte voor vernieuwing en innovatie maakt daar onderdeel van uit ¹². Dit leidt tot meerjarige afspraken en betekent dat we vanaf 2020 geen incidentele subsidies meer aan deze instellingen verstrekken. Hiermee worden (wederzijdse) verantwoordelijkheden en rollen duidelijker, ontstaat meer ruimte voor de professionaliteit van de instelling en minder focus op (monitoring van) afzonderlijke projecten en activiteiten.
- Een voorstel opstellen voor een regeling voor incidentele subsidies voor burgerinitiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis met een vast geplafonneerd budget. Dit zorgt voor duidelijkheid en transparantie. Juli 2020 eindigt namelijk het Sociaal Innovatief Fonds. We vinden het belangrijk dat ook na 2020 structureel een vast budget beschikbaar blijft om burger- en maatschappelijk initiatief te waarderen en incidenteel te stimuleren.

Betrokken partners: o.a. de grote professionele instellingen in het kader van het subsidieprogramma 'Versterken lokale netwerken', vrijwilligersinitiatieven

3. Professionaliseren van de toegang tot ondersteuning en zorg

Ambitie

Inwoners krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben, tijdig, op maat en in samenhang. Er is een laagdrempelige toegang tot ondersteuning en zorg, met korte lijnen naar vindplaatsen, zodat inwoners en derden weten waar ze met hun vraag of zorg terecht kunnen. Zodat alle vragen in beeld zijn en elk huishouden dat ondersteuning krijgt een vaste contactpersoon heeft. Deze contactpersoon arrangeert met het huishouden de benodigde ondersteuning en voert bij betrokkenheid van meerdere hulpverleners de regie. Er is een goede samenwerking tussen de lokale toegang en huisartsen, de lokale toegang en Senzer en de lokale toegang en de adviescommissie toewijzingen (afgekort ACT, voor onderwijsondersteuning en begeleiding).

Analyse

Sinds de decentralisaties in 2015 zetten we stappen om de toegang tot ondersteuning zo goed mogelijk te organiseren. In het begin had het bieden van zorgcontinuïteit voor inwoners hoge prioriteit. Vanaf 2018 maken we met de multidisciplinaire gebiedsteams werk van één integrale toegang voor het Sociaal Domein met een herkenbare werkwijze voor onze inwoners die onze beloftes waarmaakt.

Zodat inwoners kunnen rekenen op een vaste hoge kwaliteit, ongeacht de medewerker die ze treffen. Een hulpmiddel hierbij is een nieuw ondersteuningsplan ¹³, waartoe alle partijen met goedkeuring van de inwoner toegang hebben. Zo ook zijn heldere escalatielijnen afgesproken als problemen oplopen en er risico's zijn voor de openbare orde en veiligheid.

We zijn sindsdien goed op weg en tegelijkertijd zijn we nog niet waar we willen zijn. 'Weten hoe we het willen, is nog geen doen', zoals een van onze partners opmerkte. De opdracht voor de teams is complex en veeleisend. De beloftes echt waarmaken en laagdrempelig doen wat nodig is, vraagt dat we de werkwijze op basis van de uitvoeringspraktijk blijven aanscherpen en de professionaliteit versterken. Omwille van de kwaliteit en continuïteit is het bovendien belangrijk om de komende periode een keuze te maken voor een toekomstbestendige constructie. De huidige constructie is historisch gegroeid en houdt in dat vak professionals van verschillende organisaties, onder functionele aansturing van de gemeente, in de teams werkzaam zijn. Ook verdient de nabijheid en aansluiting van de teams op de wijknetwerken, inclusief de vrijwilligersinitiatieven, meer aandacht.

Eén onderdeel bij de doorontwikkeling van de gebiedsteams lichten we er specifiek uit, namelijk het realiseren van een goede aansluiting van de leefdomeinen werk, inkomen en financiën op zorg en ondersteuning (en andersom). Zo is bekend dat een groot deel van de werkzoekenden die in beeld zijn bij Senzer, ook worstelen met schulden, gezondheid en zorgtaken (mantelzorg en opvoeden). De samenwerking op de werkvloer rondom deze inwoners kan intensiever en effectiever, zodat we een samenhangende aanpak in de praktijk beter waarmaken. Dit geldt ook voor het tijdig betrekken van (specialistische) schuldhulpverlening.

Lag tot nu toe de focus vooral op de gebiedsteams, de komende periode is het nodig deze te verbreden naar de huisartsen. Voor veel inwoners is en blijft de huisarts van alle professionals degene die het meest toegankelijk is als ze ergens mee zitten. Ook als deze problemen eerder sociaal dan medisch van aard zijn. Dit vraagt om korte en goede lijnen tussen de huisarts en de gebiedsteams. Dit is extra belangrijk omdat nu zo'n 70% van de indicaties voor jeugdhulp via de wettelijke verwijzer verloopt, waarbij de huisarts de meeste voor zijn rekening neemt. In Helmond is de samenwerking tussen de ongeveer 40 huisartsen en de gebiedsteams tot nu toe beperkt op gang gekomen. In het land zijn inmiddels goede ervaringen met 'praktijkondersteuners Jeugd' op de huisartsenpraktijk, die er zijn om jeugdigen meteen te helpen, waardoor er vaak geen specialistische jeugdhulp meer nodig is.

"Vrijwel alle kwetsbare inwoners zijn feitelijk in beeld.

We zien afzonderlijk van elkaar heel veel. Als we deze signalen nu delen met elkaar en zorgen dat ze worden opgevolgd".

Bijeenkomst met maatschappelijke partners, december 2018.

¹² Bijvoorbeeld door af te spreken dat jaarlijks 10% van het subsidiebedrag wordt gereserveerd voor innovatie, in te vullen in overleg met de gemeente.

¹³ Het ondersteuningsplan is digitaal toegankelijk via OZO Verbindzorg.

Volgende stappen

- Samen met de betrokken organisaties bij de gebiedsteams een proces doorlopen om de huidige werkwijze met de teams (opdracht, taken, kwaliteit en capaciteit bemensing, werkprocessen, organisatie) aan te scherpen en toe te werken naar een besluit over de toekomstige constructie voor de uitvoering van de toegang met ingang van 2022 of zoveel eerder als mogelijk is. Daarbij betrekken we zowel de ervaringen uit de lokale uitvoering (van inwoners, professionals) als de landelijke ervaringen met het organiseren van de lokale toegang.
- Versterken van de samenwerking tussen de huisartsen en de gebiedsteams. We verkennen samen met huisartsen hoe we concreet de samenwerking tussen het medisch en sociale domein kunnen verbeteren. Op het terrein van jeugdhulp starten we in samspraak een pilot met praktijkondersteuners. Deze zijn gekoppeld aan huisartsen en kunnen zelf jeugdigen helpen bij lichte (GGZ-)problemen, verwijzen naar specialistische jeugdhulp en schakelen met de gebiedsteams bij problemen op andere leefdomeinen¹⁴.
- Beschikbaar stellen van een zorgportaal aan inwoners die ondersteuning krijgen. Samen met zorgverzekeraar CZ stellen we een online communicatieplatform (OZO Verbindzorg) als nutsvoorziening beschikbaar aan inwoners/ huishoudens die ondersteuning in het sociaal domein ontvangen. Zodat – met toestemming van de inwoner – iedereen meteen kan zien wat de ondersteuningsvraag is van de inwoner, wie er al mee bezig is en wie eerste contactpersoon is.
- Bij de evaluatie van Senzer in 2019, de positie van de gemeente als opdrachtgever versterken en de afspraken over de samenwerking in het kader van de lokale toegang (gebiedsteams) aanscherpen.

Betrokken partners: o.a. huisartsen, Senzer, ketenpartners, diverse welzijns-, jeugdhulp- en zorgaanbieders met medewerkers in de gebiedsteams, vrijwilligersinitiatieven, samenwerkingsverbanden Helmond-Peelland.

4. Differentiëren bij inkoop van specialistische zorg, ruimte voor strategisch partnerschap

Ambitie

Gespecialiseerde hulp en ondersteuning wordt ingezet waar nodig, sluit aan bij wat een inwoner of huishouden nodig heeft en is effectief. Gezamenlijk met zorgaanbieders werken we richting het afschalen van zorg en het voorkomen van problemen.

Analyse

De specialistische hulp die geboden wordt is op verschillende manieren ingekocht. Voorzieningen op het gebied van Wmo en Jeugd zijn veelal op regionaal niveau ingekocht op basis van raamcontracten (bestuurlijk aanbesteden). Bij deze contracten is wel een tarief afgesproken voor bepaalde vormen van hulp en/of resultaten, maar zijn er geen volume afspraken gemaakt. Iedere organisatie die aan de vereisten in het raamcontract voldoet mag leveren. Daarmee bieden we inwoners vrijheid in de keuze van de aanbieder en komen we ook tegemoet aan behoeften van kleine doelgroepen. Dit betekent in de praktijk dat zo'n 400 aanbieders mogen leveren.

De transformatie van de gespecialiseerde zorg en ondersteuning is (met name voor jeugdhulp) nog onvoldoende van de grond gekomen. Meer in het algemeen geldt dat het gesprek met zorgaanbieders de komende periode sterker vanuit een transformatie-perspectief moet worden gevoerd. Wat zijn de zorgbehoeften van onze inwoners/jeugdigen/gezinnen, hoe kunnen we de hulpverlening zo vormgeven dat deze daadwerkelijk aansluit bij deze zorgbehoeften en welk budget is daarvoor nodig? Specifiek voor de top van specialistische voorzieningen met verblijf is gerichte samenwerking nodig om verblijf in een instelling te voorkomen of in het belang van de jeugdige of inwoner zo kort mogelijk te laten zijn. We gaan daarom als opdrachtgever bij de inkoop meer differentiëren:

Volgende stappen

- Strategisch partnerschap aangaan met specialistische aanbieders waarbij sprake is van een groot (financieel en inhoudelijk) belang en waarbij het gaat om weinig voorkomend aanbod. We willen samen met deze selectie van aanbieders een perspectief ontwikkelen op de gewenste doorontwikkeling van het zorglandschap en de transformatieopgaven, zodat de beweging richting afschalen en voorkomen van problemen wordt gemaakt. We zijn hiertoe voor jeugd samen met tien gemeenten in de regio een traject gestart om tot een aangescherpte inkoopstrategie te komen.
- Aanbieders waarbij financiële en inhoudelijke risico's lager zijn en waarbij meer aanbieders een vergelijkbaar aanbod hebben willen we vanuit een contractrelatie sturen, minder vanuit een partnerrelatie. Hierbij sturen we vooral op het voldoen aan kwaliteitseisen en het nakomen van prestaties. Daarmee bieden we onze inwoners vrijheid in de keuze van de aanbieder.
- Versterken toezicht op kwaliteit en rechtmatigheid: bij (zakelijk) partnerschap hoort ook dat de gemeente het toezicht op de kwaliteit, prestaties en rechtmatigheid verder versterkt. Dit betekent een (door)ontwikkeling van een meldpunt, de rol als toezichthouder en het contractmanagement. Daarbij maken we gebruik van goede voorbeelden in het land.

Betrokken partners: o.a. alle zorgaanbieders op het terrein van Wmo en Jeugdhulp, regiogemeenten, samenwerkingsverbanden Helmond-Peelland

Thematische ontwikkelopgaven

Op basis van onze ambitie en cijfers en trends die voor Helmond relevant zijn, zijn op enkele leefdomeinen tot slot nog een aantal thematische opgaven te benoemen. Deze opgaven zijn gerichte op hardnekkige, domein-overstijgende vraagstukken die de beweging naar meer nabij, preventief, in samenhang in de weg staan. Hierdoor maken we onze beloftes onvoldoende waar. We starten hier zo nodig een experimentele aanpak als concreet vliegwiel voor de samenwerking die we graag met onze partners zien. Maar ook als testcase, met de uitdrukkelijke bedoeling om de leerervaringen een plek te geven in onze basisstrategie.

¹⁴ Daarnaast bevorderen we (aan de achterkant) met een 'medisch verwijzingsprotocol' dat zorgaanbieders die rechtstreeks door huisartsen worden ingeschakeld op een vergelijkbare manier te werk gaan als medewerkers in de sociale teams.

5. Preventieve en integrale aanpak van schulden en armoede

Ambitie

Inwoners zijn financieel zelfredzaam en kunnen rondkomen met wat ze hebben. We zetten in op het voorkomen van financiële problemen en het doorbreken van armoede die van generatie op generatie wordt doorgegeven. Inwoners die het nodig hebben maken gebruik van beschikbare lokale voorzieningen en initiatieven, inkomensondersteunende regelingen en/of (preventieve) schuldhulpverlening.

Analyse

Landelijk is de trend dat het aantal huishoudens met financiële problemen groeit. Ook leven meer huishoudens langdurig in armoede en is er sprake van een toename van de vaste lasten (energie, zorgpremie, huur). Er is geen reden om aan te nemen dat dit voor Helmond anders ligt. Tegelijkertijd is het beroep in onze stad op voorzieningen die juist bedoeld zijn voor deze huishoudens (bijvoorbeeld inkomensondersteunende regelingen en formele schulddienstverlening) al een tijd stabiel. Het stijgende beroep op het Kindpakket vormt hierop de positieve uitzondering. Dit lijkt er op te wijzen dat lang niet alle inwoners gebruik maken van voorzieningen die specifiek bedoeld zijn om hen te helpen bij het rondkomen en meedoen.

Bovendien weten we dat financiële problemen kunnen leiden tot andere problemen in het huishouden, bijvoorbeeld op het gebied van werk of opvoeden. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mensen die onder financiële druk staan minder goede beslissingen nemen. Landelijk is bekend dat 70% van de mensen die zich meldt bij een sociaal (wijk)team voor ondersteuning, ook financiële problemen heeft. Investeren in een preventieve en proactieve aanpak op armoede en schulden zal niet alleen onze inwoners direct vooruit helpen, maar ook het ontstaan van andere (gezins-)problematiek voorkomen of het resultaat van andere interventies vergroten.

Volgende stappen

- Versterken van financiële vroegsignalering met de methodiek 'Vroeg Eropaf'. Bij deze werkwijze worden signalen van betalingsachterstanden bij huishoudens gecombineerd en wordt op basis daarvan actief naar inwoners toegegaan met een hulpaanbod. Dit aanbod richt zich eerst op het stabiliseren van de financiële situatie. Daarna op integrale ondersteuning door de gebiedsteams, waarbij de aanpak van financiële en andere problemen (bijvoorbeeld op het terrein van gezondheid, opvoeden en werk) worden verbonden. Vóór de zomer van 2019 gaat een pilot van start gericht op gezinnen met kinderen (vanwege het doorbreken van generatie-armoede).
- Schulddienstverlening verlenen vanuit de visie dat aanpak van financiële problemen bijdraagt aan het voorkomen en oplossen van problemen op andere leefdoelgebieden. Dit betekent het verruimen van de toegang tot formele schulddienstverlening en investeren in preventieve schulddienstverlening. Dit kan bijvoorbeeld met budgetcoaching, die ook in het kader van nazorg beschikbaar is ter voorkoming van terugval (recidive).

- In kaart brengen van (groepen) huishoudens met een sterk verhoogde kans op financiële problemen: jongeren, huishoudens met kinderen, huishoudens met een laag (besteedbaar) inkomen, werkende armen en eventueel gericht het vangnet en de promotie ervan uitbreiden/versterken. Dit kan bijvoorbeeld door beter in te spelen op life-events die tot financiële problemen kunnen leiden, zoals geboorten, 18 jaar worden, scheiden.

Betrokken partners: o.a. woningcorporaties, zorgverzekeraars, nutsbedrijven, LEV-groep, scholen, sociale teams, armoedeplatform (en de daarbij aangesloten partijen), bewindvoerders, incassobureaus en CAK, onderwijs

“We moeten goed blijven opletten dat we de zelfredzaamheid van inwoners niet overschatten. En dat als we de regie overnemen, we met elkaar duidelijk zijn over wanneer iemand niet meer zelf aan zet is.”

Bijeenkomst met maatschappelijke partners, december 2018.

6. Aanpak voor inwoners met een afstand tot participatie

Ambitie

Iedereen die de mogelijkheid heeft is duurzaam aan het werk of doet mee, waar nodig met ondersteuning. Iedereen kan meedoen naar vermogen, waarbij sprake is van een doorlopende lijn dagbesteding – betaald werk.

Analyse

Met de uitvoeringsagenda Onderwijs- en Arbeidsmarkt streven we er naar de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt te optimaliseren en talent voor ieder werk te realiseren. Tegelijkertijd zien we dat een klein deel van de inwoners – ook in economisch goede tijden – niet kan rekenen op een betaalde baan. Inwoners die enigszins in staat zijn betaald werk te doen, lukt het zelf of met hulp vanuit Senzer uit de bijstand te komen. Voor de inwoners die overblijven (met een arbeidsvermogen van minder dan 30%) is maatwerk nodig zodat ook zij mee kunnen doen. Eind december 2018 gaat het om ongeveer 1.000 inwoners.

Dit heeft niet alleen te maken met het opleidingsniveau, dat onvoldoende aansluit, of onvoldoende baanvaardigheden (zoals laaggeletterdheid). Deze inwoners hebben ook moeite om de thuissituatie, hun gezondheid en financiën op orde te houden. Dit komt dikwijls door verslaving, justitiële problemen of fysieke en mentale beperkingen. Dit wil echter niet zeggen dat meedoen niet mogelijk is. Er is een fijnmazige aanpak nodig in combinatie met zorg. Voor de één kan dit betekenen dat werk op termijn weer reëel wordt, voor de ander betekent het afleiding voor de vele problemen die er nu zijn.

Een bijzondere groep die komende jaren aandacht vraagt zijn de statushouders. De verwachting is dat de gemeente vanaf januari 2021 verantwoordelijk is voor de inburgering van nieuwkomers. Het streven dat zij meteen aan het werk gaan en ondertussen de taal leren is makkelijker gezegd dan gedaan. Sommigen hebben door de situatie in het land van herkomst niet alleen psychische problemen, maar hebben ook nauwelijks basisonderwijs gehad, waardoor ze niet zonder meer inzetbaar zijn. Ook voor deze inwoners is een gerichte en meer integrale aanpak nodig met ketenpartners.

Volgende stappen

Samenhangende aanpak ontwikkelen en aansturen voor inwoners die (nog) niet naar betaald werk kunnen, met als onderdelen:

- Uitvoeren van de pilot 'Iedereen mag meedoen', waarin rondom de ondersteuningsvraag van 20-30 inwoners (<30% loonwaarde) trajecten op maat worden uitgevoerd, onder procesregie van medewerkers in de toegang. Onder andere inwoners met jonge kinderen krijgen voorrang in verband met het doorbreken van generatie-armoede. Op basis van de pilot volgt in 2020 een voorstel voor inbedding van de werkwijze, inclusief financiering van de benodigde begeleiding.
- Versterken en uitbreiden van Stadsleerbedrijf. Het Stadsleerbedrijf is een waardevolle schakel gebleken in de doorlopende lijn van dagbesteding naar betaald werk, vanwege de verschillende participatiemogelijkheden in de vorm van begeleid vrijwilligerswerk. In 2019 bereiden we besluitvorming voor over de inbedding van deze voorziening, waarbij we ook kijken naar het maatschappelijk rendement (omdat bijvoorbeeld minder Wmo-voorzieningen nodig zijn).
- Opstellen voorstel voor een pilot met maatschappelijk banen (eind 2019). Het idee is om voor ongeveer tien inwoners met een bijstandsuitkering de (on)mogelijkheden te verkennen om te participeren in een maatschappelijke baan, waarmee ze hun uitkering kunnen aanvullen tot het minimumloon, vanuit het idee dat iedereen meedoet naar vermogen en werk moet lonen. Uit deze pilot moet blijken of en hoe maatschappelijke banen een zinvolle toevoeging kunnen zijn aan het palet aan mogelijkheden om iedereen mee te laten doen, rond en vooruit te laten komen.

Betrokken partners: o.a. Senzer, LEV-groep, zorgaanbieders (o.a. ORO, Leger des Heils, GGZ Oost-Brabant), zorgverzekeraar CZ, vrijwilligersinitiatieven, gebiedsteams

7. Woonruimte op maat voor onze kwetsbare inwoners

Ambitie

Er zijn voldoende woningen voor onze inwoners, die tijdig beschikbaar zijn en passen bij de doelgroep. Voor iedereen, dus ook voor kwetsbare inwoners. Met aandacht voor de draagkracht en sociale cohesie in buurten en wijken (spreiding, leefbaarheid en veiligheid). De directe leefomgeving draagt bij aan het (langer) zelfstandig kunnen (gaan) wonen.

Analyse

Met de Woonagenda 2018-2021 (i.o.) streven we naar voldoende woonruimte voor onze inwoners, met aandacht voor de draagkracht en draaglast van de wijken. Daarbij wordt rekening gehouden met trends als vergrijzing, langer zelfstandig wonen, toename van eenpersoonshuishoudens, digitalisering en extramuralisering. De Omgevingswet biedt kansen voor de toekomst met ruimte voor meer flexibiliteit in regelgeving. Denk aan vergunningverlening voor woningaanpassingen bij mantelzorg of de stalling van scootmobiel. Ook richten we de openbare ruimte steeds meer zo in dat deze bijdraagt aan gezondheid, ontmoeten en omzien naar elkaar en krijgt de (fysieke en digitale) toegankelijkheid van locaties aandacht.

Niettemin ervaren we in de praktijk dat het huisvesten van kwetsbare inwoners in onze stad soms een uitdaging is. Dit terwijl een eigen woning of kamer een basisbehoefte is en inwoners juist de gelegenheid biedt om (weer) op eigen benen te staan (bijvoorbeeld bij uitstroom uit een intramurale voorziening). Sec gezien zijn er voldoende (sociale huur-)woningen in de stad, maar deze zijn soms onvoldoende passend en beschikbaar voor kwetsbare inwoners.

Dit komt bijvoorbeeld omdat de woning niet op de goede plek staat. Er wonen al veel kwetsbare inwoners en de draagkracht en draaglast in de wijk raakt uit balans. Of het type woonruimte is niet afgestemd op de bewoner en zijn portemonnee. Ook komen ruimtes niet snel genoeg beschikbaar om flexibel in te spelen op behoeftes, bijvoorbeeld wanneer problemen thuis hoog oplopen (denk aan vechtscheidingen, vermoedens van huiselijk geweld). Ook is woonruimte soms nog gekoppeld aan zorg, waardoor inwoners extra afhankelijk worden. Als ze geen hulp meer nodig hebben of willen veranderen van aanbieder, komen ze op straat te staan. Investeren in een gerichte aanpak is nodig.

Volgende stap

- We zijn samen met partners een traject gestart om de huisvestingsbehoefte voor kwetsbare inwoners met verschillende mate van zorg-/ondersteuningsbehoeften in kaart te brengen. Deze zetten we vervolgens af tegen de beschikbare en passende woonmogelijkheden. Op basis daarvan gaan we oplossingen ontwikkelen, met ruimte voor innovatieve concepten op het terrein van o.a. huisvesting, woningtoewijzing, urgentieverklaringen. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden voor het scheiden van wonen en zorg.

Betrokken partners: o.a. zorgaanbieders, woningcorporaties, gebiedsteams, politie en Veilig Thuis

8. Doorlopende ontwikkellijn voor kinderen en jongeren

Ambitie

Ieder kind kan zijn of haar talenten ontwikkelen en groeit veilig en gezond op tot een inwoner die mee kan doen. Er is een doorlopende ontwikkellijn, waarin een kind (en zijn ouder) op het juiste moment de juiste ondersteuning krijgt om zich optimaal te ontplooien. We hanteren daarbij de periode voorafgaand aan een eventuele zwangerschap tot en met de leeftijd van 27 jaar (gebaseerd op de Participatiewet) en maken een analyse van de kruispunten van de verschillende stelsels.

Analyse

Onze jeugdigen leven in een complexe en dynamische maatschappij, die hoge eisen aan hen stelt. In onze stad groeit het merendeel van de jeugdigen niettemin zonder noemenswaardige problemen op tot volwassenen. We hebben een goede infrastructuur met kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, onderwijs en sport en vrijetijdsbesteding. We werken van jongs af aan een gezonde leefstijl. Op (voor)school, thuis en op straat houden onderwijs, kinderopvang, jongerenwerk, combinatie-functionarissen, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, leerplicht, RMC-loopbaanbegeleiding en wijkagenten een vinger aan de pols. Samen met ouders kunnen zij snel handelen als het nodig is, zodat jeugdigen tot ontplooiing kunnen komen. Of het nu gaat om onderwijs- of taalachterstand, verzuim of social mediagebruik. De samenwerking tussen partijen verloopt steeds beter.

Punt van zorg is dat steeds meer kinderen in lastige of ingewikkelde thuissituaties opgroeien. We zien de hardnekkige intergenerationale problematiek die onze stad kent. Kinderen van toen, die nu als ouders terugkomen bij de hulpverlener. Of families die al generaties van de bijstand leven of bekend zijn bij de politie. Ook zien we kinderen van nieuwe Helmondse inwoners afkomstig uit Midden- en Oost-Europa met een taalachterstand en een culturele barrière op (voor)school komen. Tevens neemt het aantal eenouder gezinnen toe en groeien steeds meer kinderen in armoede op¹⁵. Deze kinderen kunnen worden belemmerd in hun ontwikkelmogelijkheden om zich optimaal te ontplooien. Aan ons de taak om hun kansen te vergroten.

Ook zien we dat de ontwikkeling van kwetsbare jeugdigen belemmerd wordt op de kruispunten van de verschillende stelsels. Bijvoorbeeld op het snijvlak van onderwijs en jeugdhulp, of de overgang naar volwassenheid. Het is belangrijk dat jeugdigen en hun ouders geen last hebben van schotten en deze de ontplooiing niet in de weg staan. Bovendien zien we dat de combinatie van onderwijs en zorg beter en slimmer kan worden geregeld voor kinderen met een grote ondersteuningsbehoefte.

¹⁵ Zie ook ontwikkelopgave 5 over aanpak armoede en schulden.

Volgende stappen

- Formuleren van een gezamenlijke onderwijsagenda met onderwijs en kinderopvang met daarin de speerpunten voor de komende jaren. Hierbij is helder waar we aan willen werken, hoe en met wie.
- Deelname aan het landelijke, meerjarige actieprogramma Kansrijke Start. De ontwikkeling van een kind in de eerste 1000 dagen is cruciaal voor zowel een gezonde groei als de ontplooiing en kansen op latere leeftijd.
- Het faciliteren van drie collectieve arrangementen (op snijvlak jeugdhulp – passend onderwijs), waardoor we snel de gewenste ondersteuning kunnen bieden en het aantal individuele voorzieningen afneemt.
- Inzet incidenteel regionaal transformatiebudget Jeugd langs de volgende drie lijnen:
 - Meer afgestemde pleegzorg in Zuidoost-Brabant;
 - Stimuleren van initiatieven die verblijf van een jeugdige in een instelling voorkomen of verkorten;
 - Voorkomen en transformeren van gesloten jeugdzorg: iedere jongere met een machtiging gesloten plaatsing heeft perspectief, meer deskundigheid bij gebiedsteams zodat minder gesloten plaatsingen nodig zijn.

Betrokken partners: o.a. (voor)scholen, samenwerkingsverbanden Helmond-Peelland (Passend Onderwijs), Zorgboog (JGZ 0-4), GGD (JGZ 4-18), jeugdhulpaanbieders, gebiedsteams, Jibb+, LEV groep, leerplicht, RMC, politie en regiogemeenten

9. Digitalisering in de zorg en ondersteuning

Digitalisering is een belangrijk voertuig om de transformatie in het sociaal domein te bewerkstelligen. Helmond heeft deze ontwikkeling onderkend en gekozen voor de aanleg van een glasvezelnetwerk als nutsvoorziening. Hiermee borgt de gemeente dat de digitale snelweg voor iedereen bereikbaar is, ook voor lagere inkomensgroepen. Ook versterken we de toepassingsmogelijkheden voor het sociaal domein. Digitalisering van (onder andere) het sociaal domein is niet alleen strategische keuze van de gemeente, het is ook dringende noodzaak voor de zorgaanbieders zelf.

Nederland en ook Helmond ziet zich namelijk geconfronteerd met een vergrijzende bevolking met een toenemende zorgvraag en sterk groeiende zorgkosten. Daar tegenover staat dat de aanwas van zorgverleners en specialisten deze groeiende zorgvraag niet kunnen volgen. Innovatie van en in de zorg is dus hard nodig; digitalisering is hierbij een uitgelezen kans. Niet om de zorg 'technischer' te maken, maar juist om ervoor te zorgen dat er meer gemak voor de zorgvrager zelf ontstaat en de aandacht voor de menselijke kant van zorg meer ruimte krijgt.

Nu reeds zijn de eerste effecten van digitalisering in de zorg merkbaar:

- Doordat gemeente Helmond mede eigenaar is van het glasvezelnetwerk in de stad zijn de drempels verlaagd voor zorgdiensten via glasvezel. De eerste (mantel)zorgdiensten worden reeds aangeboden op dit netwerk, op een veiligere en betrouwbaardere manier dan via internet mogelijk is.
- In Helmond wordt bovendien geëxperimenteerd met verdergaande zorg op afstand over het Helmondse glasvezelnetwerk. In samenspraak met Elkerliek, Savant-Zorg, ORO en Zorgboog, alsook met woningcorporaties, wordt gekeken naar verdergaande digitalisering van de zorg. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan diagnostiek op afstand.

5. Werkwijze vervolg en financieel kader

Gezamenlijke aanpak per ontwikkelopgave

We zijn er van overtuigd dat een aanpak van voortdurend samen leren en ontwikkelen, samen met onze maatschappelijke partners, het beste resultaat oplevert. Daarom organiseren we een sociaal beraad. We nodigen verschillende partners en betrokkenen uit om (regelmatig) van gedachten te wisselen over de ontwikkelingen in het sociaal domein en wat er voor nodig is om gezamenlijke ambities waar te maken, met erkenning en respect voor elkaars belangen en perspectieven. We hebben daarbij uitdagende klussen te klaren. Per ontwikkelopgave worden betrokken partijen verzameld om te werken aan gezamenlijke resultaten.

Monitoren van de strategische doelen

We monitoren komende periode of we op koers liggen met de strategische doelen uit hoofdstuk 2. De infographics 'Sociaal domein in beeld' die we per kwartaal opstellen geven inzicht in de ontwikkeling van het voorzieningengebruik (zien we een beweging van zwaar naar eerder en lichter?) en de financiën (hoe vordert de uitputting van de budgetten? komt een financieel duurzaam stelsel in beeld?) Deze infographic bevat ook cijfers over servicenormen (bijvoorbeeld hoe lang wachten op een toekenning?) en bezwaren.

Ook monitoren we de effecten op meedoen, rondkomen en vooruitkomen (zie bijlage 3 voor de status quo). Hierbij moeten we echter ook rekening houden met beïnvloeding door autonome ontwikkelingen, waarop we als gemeente weinig invloed hebben, zoals de ontwikkelingen in de economie.

In 2019 breiden we de monitoring uit met informatie over de tevredenheid van onze inwoners over de ontvangen ondersteuning op de leefdomen. Het nieuwe ondersteuningsplan biedt de mogelijkheid om resultaten van de ingezette ondersteuning te volgen, zodat we straks weten in hoeverre de ondersteuning leidt tot de gewenste toename van de tevredenheid van inwoners met hun situatie en/of toename van zelfredzaamheid ¹⁶.

Op gezette tijden in gesprek met de raad over de voortgang en ontwikkeling

De cijfers vertellen slechts een deel van het verhaal. We zullen daarom ieder jaar na het verschijnen van de jaarrekening een podiumbijeenkomst organiseren (avond van de verantwoording), met daarbij aandacht voor de cijfers uit de monitor, maar ook voor de ervaringsverhalen van inwoners en de rode draden uit de bezwaren. Daarnaast organiseren we één keer per jaar (vóór de behandeling van de programmabegroting) een podiumbijeenkomst om met de raad en de betrokken partners de voortgang van de ontwikkelopgaven te bespreken.

Financiën sociaal domein

Structureel

Zoals aan het begin van deze nota is genoemd, omvat het sociaal domein sinds de decentralisaties een groot deel van de gemeentelijke begroting. De tabel hierna geeft de begroting weer voor de komende jaren voor programma 2 (Werk en inkomen), programma 3 (Zorg en welzijn) en programma 4 (Jeugd en onderwijs) ¹⁷. Deze middelen zijn grotendeels bedoeld voor zorg en ondersteuning aan onze inwoners in de meest brede zin van het woord.

¹⁶ Dit gebruiken we ook in het contractmanagement richting de zorgaanbieders.

¹⁷ Bron: Programmabegroting 2019-2022, exclusief salarislasten.

Reserve

Daarnaast zijn we met de reserve Sociaal Domein (circa € 8 miljoen) voorbereid om de komende periode nog tekorten en tegenvallers op te vangen. Denk aan risico's met mogelijk nadelige gevolgen zoals de invoering van het abonnementstarief voor de Wmo, aangescherpte regelgeving van het Rijk over resultaatgericht indiceren voor huishoudelijke ondersteuning, (door)decentralisatie van beschermd wonen en aan de tekorten op jeugdhulp ¹⁸.

Tabel 5.1. Begroting Sociaal Domein conform programmabegroting

Programma	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
PROG02	€ 78.287.426	€ 77.439.716	€ 76.177.844	€ 75.910.844
PROG03	€ 52.351.867	€ 52.039.577	€ 51.396.021	€ 51.391.717
PROG04	€ 43.527.175	€ 43.777.029	€ 44.045.404	€ 44.110.279
Totaal	€ 174.166.468	€ 173.256.322	€ 171.619.269	€ 171.412.840 ¹⁹

Impuls in het kader van de kadernota

Om de transformatie in het sociaal domein (inhoudelijk én financieel) te versnellen gaan we de komende periode voortvarend verder met de geschetste ontwikkelopgaven. We maken hiervoor de volgende middelen vrij:

Tabel 5.2. Overzicht met middelen tbv versnellen transformatie (voor periode 2019-2022)

In te zetten middelen (in 1.000 euro's)	2019 t/m 2022	Bijzonderheden
Impulsmiddelen		
Geoordeelde middelen PSS voor Schuldhelpverlening	€ 1.200	3x € 400.000 per jaar
Geoordeelde middelen PSS voor Stadsleerbedrijf	€ 690	Tot juli 2020
Restant reserve PSS	€ 740	
Structurele middelen		
Transformatiebijdrage Jeugd (6%) (Programma 4)	€ 1.900	€ 400 in 2019 oplopend naar € 500 vanaf 2020
Budget versterken lokale netwerken (Programma 3)	€ 340	€ 60 vanaf 2020 en € 140 vanaf 2021
Overig		
Subsidies van derden (o.a. Transformatiefonds Jeugd, Kansrijke Start, Pilot Iedereen mag meedoen)	PM*	
Totaal	€ 4.870 + PM	

* De hoogte van de (geoordeelde) subsidies uit het transformatiefonds Jeugd en voor het actieprogramma Kansrijke Start zijn op moment van schrijven nog niet bekend, vandaar dat deze PM zijn opgevoerd.

¹⁸ In het 1e halfjaar van 2019 vindt een risicoanalyse plaats in het sociaal domein. Hierbij worden risico's financieel gekwantificeerd en daar waar mogelijk voorzien van beheersmaatregelen.

¹⁹ Dat de begroting terugloopt komt vooral door programma 2. Dit heeft te maken met afnemende WSW middelen van het rijk (circa 1,5 mln). Daarnaast zijn incidentele middelen Sociale Stad voor de pijler werkgelegenheidsimpuls vanaf 2020 niet meer beschikbaar (0,4 mln).

Voor de inzet van de financiële middelen voor de ontwikkelopgaven uit deze kadernota werken we conform de bestaande Planning en Control cyclus in de gemeente Helmond. Dat wil zeggen dat de middelen voor het versnellen van de transformatie in de eerst volgende meerjarenbegroting beschikbaar worden gesteld. Hiermee stelt de gemeenteraad formeel het budget beschikbaar. Het college voert vervolgens uit binnen de inhoudelijke kaders van de kadernota en de daarvoor beschikbare budgetten zodat daarvoor geen aparte raadsvoorstellen nodig zijn. Daarbij geldt dat 2 mln van de bijna 5 mln reeds is geormerkt voor Schuldhulpverlening en het Stadsleerbedrijf (respectievelijk ontwikkelopgave 5 en (onderdeel van) 6).

Uiteraard wordt wel met raadsvoorstellen gewerkt voor (deel)onderwerpen die het mandaat van de raad zijn (zoals het vaststellen van het subsidieplafond voor de nieuwe subsidieregeling voor inwonerinitiatieven, ontwikkelopgave 2) of voor politiek majeure onderwerpen (zoals de toekomstige constructie voor het uitvoeren van toegangstaken, ontwikkelopgave 3) of wanneer voor ontwikkelopgaven aanvullende en/of structurele financiering nodig is. In dat laatste geval kunnen bij de voorjaarsnota separate voorstellen volgen.

Bijlage 1: Overige wettelijke vereisten

Deze bijlage geeft de onderwerpen weer waar de wetgever voor specifieke taken uitspraken wenst, die niet expliciet in deze kadernota aan bod zijn gekomen. Bij het vaststellen van verordeningen, nadere regels en beleidsregels ter verdere uitwerking van de kaders, zijn of worden deze onderwerpen meegenomen.

Vanuit de Jeugdwet gaat het hierbij om:

- *Artikel 2.2.2.f: hoe het college uitvoering zal geven aan het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169).*

Toelichting: De uitvoering van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap wordt voorbereid.

Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 gaat het hierbij om:

- *Artikel 2.1.2.2.b: de verschillende categorieën van mantelzorgers, en vrijwilligers, zoveel mogelijk in staat te stellen hun taken als mantelzorger of vrijwilliger uit te voeren;*

Toelichting: De gemeente ondersteunt mantelzorgers en vrijwilligers zodat zij in staat zijn om hun taken uit te voeren. Mantelzorgers zijn een onmisbare schakel in onze samenleving. Zij leveren, meestal naast hun drukke werkzaamheden, ondersteuning binnen het gezin en/of familie, voor vrienden en buurtgenoten. Door die persoonlijke relatie met de zorgontvanger is dit vaak emotioneel, maar ook lichamelijk zwaar. De spil van de mantelzorgondersteuning is het Steunpunt Mantelzorg. Samen met hen en de mantelzorgers in hun rol als ervaringsdeskundigen kijken we hoe we de komende jaren de ondersteuning verder kunnen optimaliseren.

Het Steunpunt Mantelzorg voert jaarlijks een waarderingsactie voor de mantelzorgers uit middels het mantelzorgcompliment. De actie heeft tevens tot doel mantelzorgers bekend te maken met het ondersteuningsaanbod.

Op basis van onderzoek en feedback van mantelzorgers blijkt dat respijtzorg aan een grote behoefte voldoet. Mede op basis hiervan heeft in 2018 het logeershuis Plezant, voor mensen met dementie, zijn deuren geopend. De komende jaren werken we toe naar een dekkend netwerk van inloop- en dagbestedingsplekken in onze stad waar kwetsbare doelgroepen terecht kunnen met als doel ontlasting van hun mantelzorgers en het bevorderen van participatie van deze mensen.

- *Artikel 2.1.2.2.h: uitvoering te geven aan het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169).*

Toelichting: Zie de toelichting op artikel 2.2.2.f van de Jeugdwet.

• *Artikel 2.1.7: Bij verordening kan worden bepaald dat door het college aan personen met een beperking of chronische psychische of psychosociale problemen die daarmee verband houdende aannemelijke meerkosten hebben, een tegemoetkoming wordt verstrekt ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en de participatie.*

Toelichting: De voormalige WTTC-gelden (Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten) worden sinds 2015 structureel ingezet via de 'Maatwerkregeling 2015'. De Maatwerkregeling is per 1 januari 2015 in werking getreden. In deze regeling staat beschreven dat het budget van de voormalige WTTC-gelden wordt ingezet voor de volgende regelingen:

- de gemeentelijke collectieve aanvullende verzekering voor minima (CAV);
- de armoedeparameters van het CAK;
- de bijzondere bijstand.

Vanuit de Participatiewet gaat het hierbij om:

• *Artikel 8.d: De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast omtrent de wijze waarop het college uitvoering zal geven aan het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Trb. 2007, 169).*

Toelichting: Zie de toelichting op artikel 2.2.2.f van de Jeugdwet.

Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening gaat het hierbij om:

• *Artikel 2.4.b: welke maatregelen de gemeenteraad en het college nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de integrale schuldhulpverlening wordt uitgevoerd;*

Toelichting: Bij schulddienstverlening (en ook bij aanvragen die bij de lokale toegang worden gedaan) wordt een aanvraag altijd integraal benaderd. Er is een breed instrumentarium beschikbaar om een goede regeling te treffen. Er zijn kwaliteitscontroles en er is een klachten- en bezwaarregeling.

• *Artikel 2.4.c: het maximaal aantal weken dat de gemeente nastreeft met betrekking tot de in artikel 4, eerste lid, genoemde periode, en*

Toelichting: In de Beleidsregels schulddienstverlening gemeente Helmond 2018 staan de termijnen genoemd die van toepassing zijn wanneer een persoon zich tot het college wendt voor schuldhulpverlening:

Artikel 4.1.IV:

Binnen 4 weken na ontvangst van het ondertekende aanvraagformulier met alle daarbij behorende stukken wordt een intakegesprek met de klantmanager Sdv ingepland. Tijdens dit gesprek wordt de situatie van verzoeker uitgebreid besproken en wordt de hulpvraag vastgesteld en vastgelegd in een gespreksverslag.

Artikel 4.1.V: Naar aanleiding van het gesprek zoals beschreven in IV, neemt de klantmanager Sdv binnen 8 weken een besluit op de aanvraag

Artikel 4.3: In geval van een crisissituatie bedraagt de termijn als bedoeld onder IV, drie werkdagen. De stappen I tot en met III worden overgeslagen.

• *Artikel 2.4.d. hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen wordt vormgegeven.*

Toelichting: Tijdens een intakegesprek wordt er breed gekeken naar de gezinssituatie. Op basis daarvan wordt een passend traject ingericht. In het kader van vroegsignalering en preventie gaan we de komende periode extra aandacht besteden aan de doelgroep gezinnen met kinderen.

Daarnaast is er het Kindpakket, zodat ook kinderen uit gezinnen met minder financiële middelen kunnen meedoen.

• *Artikel 5: In het plan kan de gemeenteraad aangeven onder welke voorwaarden het college de verzoeker verplicht te beschikken over een basisbetaalrekening als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht.*

Toelichting: Op het moment dat iemand in een schulddienstverleningstraject komt is het hebben van een betaalrekening noodzakelijk (voor de aflossing van schulden).

Team BMS van de gemeente opent een boedelrekening als iemand in een schulddienstverleningstraject komt. Dit is een rekening waar de afloscapaciteit op gereserveerd wordt voor de schulden. Deze rekening staat niet op naam van de klant maar op naam van de gemeente.

Indien team BMS het financieel beheer gaat uitvoeren kan een beheerrekening geopend worden bij de Rabobank. Voor deze rekening tekent de klant een volmacht. Zodra de schuldregeling beëindigt, wordt ook deze rekening beëindigd.

De klant moet daarnaast zelf een leefgeldrekening hebben bij de bank waar hij (altijd) een bankrekening heeft (gehad). In het geval dat de bank waar de klant voorheen bankierde weigert een rekening te (her)openen kan de gemeente een formulier ondertekenen waarop staat dat de bank verplicht is een rekening te openen (in het kader van de verplichting een basisrekening voor iedereen).

SAMEN MAKEN WE HET VERSCHIL

Zodat iedereen kan meedoen, rondkomen en vooruitkomen

Kadernota Sociaal domein 2019-2022

Bijlage 2: Factsheet Kadernota Sociaal Domein (samenvatting)

ONZE KOERS VOOR HET SOCIAAL DOMEIN

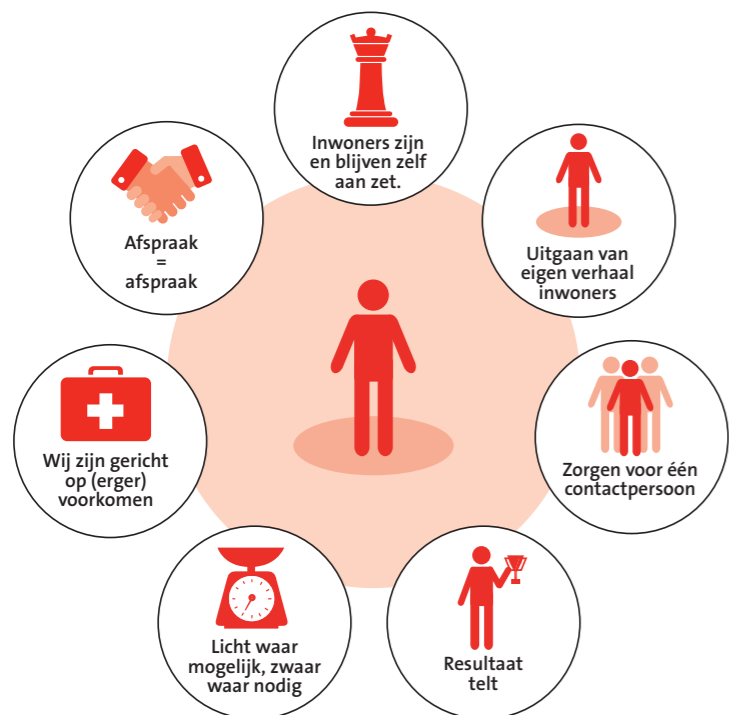
ONZE MISSIE

ONZE STRATEGISCHE DOELEN

- Ieder jaar zijn meer inwoners in staat om mee te doen, rond te komen en vooruit te komen
- Inwoners die ondersteuning krijgen zijn na afloop meer tevreden met hun situatie en/of meer zelfredzaam
- Inwoners kunnen ook in de toekomst blijven rekenen op ondersteuning. Helmond werkt toe naar een financieel duurzaam sociaal stelsel in 2023.

ONZE BELOFTES AAN DE INWONERS DIE ONDERSTEUNING ONTVANGEN

ONZE STRATEGIE: EEN BEWEGING NAAR LAAGDREMPELIGE HULP

Ondersteuningspiramide

ONZE OPDRACHT VOOR 2019-2022: TRANSFORMATIE VERSNELLEN

- Versnellen van de transformatie
- Richting laagdrempelige hulp die doet wat nodig is
- Samen met het maatschappelijk veld
- In een heldere rolverdeling
- Waarbij we leren én verbeteren

ONZE ONTWIKKELOPGAVEN VOOR 2019-2022

- Anders denken en doen in de hele keten
- Scherper met subsidies in de sociale basis
- Professionaliseren van de toegang tot ondersteuning
- Strategisch partnerschap bij inkoop specialistische zorg
- Preventieve, integrale aanpak van schulden en armoede
- Aanpak inwoners met afstand tot participatie
- Woonruimte op maat voor kwetsbare inwoners
- Doorlopende leer- en ontwikkelijn voor jeugdigen -10 mnd – 27 jaar

WELKE MIDDELEN ZIJN BESCHIKBAAR VOOR HET SOCIAAL DOMEIN?

MONITORING & EVALUATIE

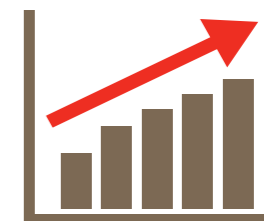
Hoe houden we samen met de gemeenteraad en maatschappelijk middenveld de vinger aan de pols?

Cijfers

- Ieder kwartaal: infographic Sociaal Domein in Beeld over de uitvoering
- Ieder jaar: de stand van meedoen, rondkomen en vooruitkomen

& Verhalen

- Twee keer per jaar podiumbijeenkomsten
- Met ruimte voor ervaringen inwoners, professionals etcetera

Bijlage 3: Overzicht indicatoren meedoen, rondkomen en vooruitkomen

INKOMEN

Inwoners hebben een inkomen waarmee ze kunnen voorzien in hun eigen levensonderhoud.

- **6.600** Helmondse huishoudens hebben een inkomen tot 120% (17,1% van alle Helmondse particuliere huishoudens, Nederland 14,1%).
- **2.300** Helmondse kinderen wonen in huishoudens met inkomen tot 120% (12,3% van alle Helmondse kinderen tot 18 jaar, Nederland 10,6%).
- **€39.400** Is het gemiddeld besteedbaar inkomen van Helmondse huishoudens (Nederland €41.900).

FINANCIEEL ZELFREDZAAM

Inwoners kunnen rondkomen met wat zij hebben. Zij bouwen geen problematische schulden op.

- **8%** van de volwassenen in Helmond heeft twee of meer betalingsachterstanden (Zuidoost-Brabant 5%).
- Er lopen **507** trajecten schulddienstverlening (1,3% van de huishoudens). Het gemiddelde schuldenpakket per begonnen traject schulddienstverlening ligt gemiddeld op € 42.365 bij aanvang.
- **78%** van de volwassen Helmonders heeft geen moeite om rond te komen van het inkomen. In ZOB is dat **84%**.
- **2%** van de Helmondse jongeren van 12 tot 18 jaar heeft een of meerdere schulden die niet binnen 12 maanden afgelost kunnen worden.

ONTWIKKELING

Kinderen en jongeren kunnen zich maximaal ontwikkelen. Zij halen een startkwalificatie en als dat niet lukt, hebben zij een passend traject naar werk of dagbesteding.

- **95%** van de kinderen met indicatie voor Vroeg Voorschoolse Educatie (VVE) volgt dit ook.
- Gemiddeld scoren Helmondse kleuters **67,9** op de CITO rekenvaardigheid en **70,2** op taalvaardigheid (Nederland 60 en 60).
- Als kinderen overgaan naar de middelbare school hebben ze in Helmond gemiddeld de citoscore **533,4** (Nederland 534,7).
- **75%** van de 22-jarigen in Helmond heeft een startkwalificatie.
- **2,12%** van de jongeren verlaat voortijdig, zonder startkwalificatie, school (MBO, VO) (Nederland, 1,75%).

Inwoners die dit kunnen, werken en behouden aansluiting op de veranderende arbeidsmarkt.

- **61%** van de huishoudens met een inkomen tot 120% heeft dit inkomen 4 jaar of langer (Nederland, 55%).

GEZONDHEID

Inwoners kiezen voor een gezonde leefstijl, zowel fysiek als mentaal.

- **13%** van de Helmondse jongeren (12-18 jaar) heeft overgewicht (Zuidoost-Brabant 11%).
- **53%** van de Helmondse jongeren van 19 jaar of ouder heeft overgewicht (Zuidoost-Brabant 47%).
- **80%** van de Helmondse jongeren tussen 12-18 jaar drinkt (vrijwel) niet (Zuidoost-Brabant 75%).
- **40%** van de Helmondse jongeren van 19 jaar of ouder drinkt geen of max. 1 glas per dag (Zuidoost-Brabant 35%).
- **94%** van de Helmondse jongeren tussen 12-18 jaar rookt niet (Zuid-Oost-Brabant 93%).
- **76%** van de Helmondse jongeren van 19 jaar of ouder rookt niet (Zuid-oost-Brabant 82%).
- **27%** van de Helmondse jongeren van 12-18 jaar voldoet aan de beweegnorm (Zuidoost-Brabant 23%).
- **63%** van de Helmondse jongeren van 19 jaar of ouder voldoet aan de beweegnorm (Zuidoost-Brabant 66%).
- **2,1%** van de Helmondse jongeren van 19 of ouder ontvangt Wmo-ondersteuning in verband met zijn psychische gezondheid.
- **61,8** jaar is de levensverwachting in goed ervaren gezondheid vanaf 0 jaar (Nederland 62,5 jaar).
- **10%** van de 4-11 jarigen en **2%** van de 12-18 jarigen heeft een verhoogd risico op psychosociale problemen (Zuidoost-Brabant 12% en 2%).

VEILIGHEID EN GEBORGENHEID

Huishoudens bieden een veilige leefomgeving thuis. Kinderen ervaren een positieve gezins- en thuissituatie. Afhankelijkheidsrelaties worden positief ervaren.

- **51%** van de Helmondse 12-18 jarigen heeft een goede relatie met zijn ouders (Zuidoost-Brabant 48%).
- **649** meldingen van huiselijk geweld bij VT (incl. kindermishandeling en oudermishandeling).
- Bij **0,6%** van de gezinnen is een gezinscoach betrokken (multiprobleem-gezin).
- **15%** van de kinderen heeft indicatie voor jeugdhulp / OTS / voorgdij.

WONEN

Inwoners hebben een passende plek om te wonen.

- Nog geen goede indicator beschikbaar.

WERK

Als inwoners kunnen, zijn zij aan het werk, anders volgen zij een traject naar werk of hebben een zinvolle daginvulling.

- **65,4%** van de Helmondse bevolking (tussen de 15 en 75 jaar) heeft betaald werk. (Nederland, 66,7%).
- **6,4%** van de Helmondse huishoudens heeft een bijstandsuitkering.

VRIJE TIJD

Iedereen kan deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten.

- Gemiddeld scoren Helmondse jongeren van 19 jaar en ouder **8,2** op de score Eigen kracht, oftewel kan men met de hulp die men krijgt, de dingen doen die zij willen (Nederland, 8,2).
- **19%** van de Helmondse jongeren van 19 tot 65 jaar heeft onvoldoende geld om een lidmaatschap van een sportclub of vereniging te betalen (Zuidoost-Brabant 11%).
- (Sport)verenigingen ontvangen voor **6.902** leden jeugdsubsidie.

SAMENLEVEN

Inwoners leven in harmonie samen. Daarbij steunen zij elkaar en zetten zij zich actief in voor hun omgeving. Mensen voelen zich veilig in hun eigen buurt en stad.

- **43%** inwoners dat zich inzet voor de samenleving (mantelzorgers en vrijwilligers).
- **31%** van de Helmondse jongeren (19 jaar en ouder) ervaart emotionele eenzaamheid (Zuidoost-Brabant 31%).
- **21%** van de Helmondse jongeren (12-18 jaar) ervaart emotionele eenzaamheid (Zuidoost-Brabant 17%).
- **44%** van de Helmondse jongeren (19 jaar en ouder) ervaart sociale eenzaamheid (Zuidoost-Brabant).
- **28%** van de Helmondse jongeren (12-18 jaar) ervaart sociale eenzaamheid (Zuidoost-Brabant 25%).
- **24%** van de Helmondse jongeren voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt (Nederland, 16%).
- **93%** van de Helmondse jongeren (19 jaar en ouder) heeft een informeel vangnet als men bijvoorbeeld wat langer ziek wordt.

BRONVERANTWOORDING

Opgenomen zijn per indicator de meest recent beschikbare cijfers.

Geraadpleegde bronnen: BCO Onderwijsadvies, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD), Gemeente Helmond, Senzer, Jeugdgezondheidszorg (JGZ), Veiligheidsmonitor, Waarstaatjegemeente.nl

